

Milyen volt 2019

és milyen lesz 2020?

Dr. Futó Péter, Felcsuti Zsolt, Lakatos Péter, Bencs Attila, Gablini Gábor, Koji László és Dr. Orosz Csaba a kilátásokról

3. oldal

Dr. Varga Judit igazságügyi miniszter: Új cégtörvény, korszerűbb cégnyilvántartás

14. oldal

Havi elemzés: Kibocsátás és jólét, vagy...?

10. oldal

Európai zöld megállapodás: Ütemterv a versenyképességért

18. oldal

TARTALOM

FÓKUSZBAN

Milyen volt 2019, és milyen lesz 2020? 3
GKI-előrejelzés: 2020-tól lassul
a növekedés 9

HAVI ELEMZÉS

Kibocsátás és jólét vagy kibocsátás
versus jól-lét?! 10

MGYOSZ-HÍREK

Dr. Varga Judit: új cégtörvény készül,
a cégnyilvántartás is korszerűbb lesz .. 14

EURÓPAI UNIÓ

Európai zöld megállapodás: ütemterv a fenntartható, versenyképes gazdaságért.... 18

Orbán Viktor: megteremtettük
az esélyt, hogy ne a szegényebb
országok fizessék meg a klímaváltozás
elleni küzdelem árát 20

Az EB intézkedéseket javasol a WTO
vitarendezésrendszerének megbénulása
miatt 21

KÖNYVJELZŐ

Utazások a világ túlsó felére 22
Einstein – Egy zseni élete és világa 23

A MAGYAR GYÁRIPAR az MGYOSZ hivatalos havilapja

Kiadja a Munkaadók és Gyáriparosok
Országos Szövetsége

Szerkesztő: Kocsi Ilona

Szerkesztőség:

1054 Budapest, Széchenyi rakpart 3.

Telefon: 06 (1) 474-2041

E-mail: mgyosz@mgyosz.hu

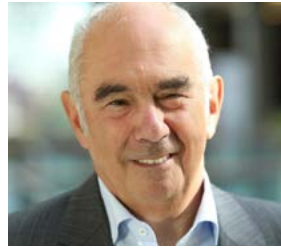
Internet: www.mgyosz.hu

Layout és képszerkesztés: Csávás Viktória

Hirdetésfelvétel: klajko@mgyosz.hu

Telefon: 06 (1) 474-2041

ISSN: 1219-6193

Dr. Futó Péter, az MGYOSZ elnöke

A technikai-technológiai világban „rendszer váltás zajlik”, amit csak „kiművelt emberfők” képesek kezelni.

Tudásalapú társadalom nélkül nincs versenyképesség

Az évtized legnagyobb növekedését produkálta a magyar gazdaság 2018-ban. 2019-ben talán a második legnagyobbat. Tehát a makrogazdasági teljesítmény kiváló. A költségvetés kiegyensúlyozott, az infláció sem túl nagy. Tehát ismét elégedettek lehetünk. Elégedettek lehetünk?

Ha a részleteket alaposabban szemügyre vesszük, akkor már árnyaltabb a kép. Az előrejelzések a növekedés lanyhulásáról tanúskodnak. Válságjelek jelennek meg a világban, amelyek a magyar gazdaságot is érinteni fogják. A kérdés az, mennyire stabilak a mai növekedés alapjai? Felkészült-e a magyar gazdaság a nehezebb időkre? Versenyképes a magyar gazdaság?

E téren nem vagyok optimista. Az MGYOSZ-ban régóta valljuk, és amikor csak lehet, el is mondjuk: csakis a tudásalapú társadalom lehet a magyar gazdaság versenyképességének alapja. Ehhez pedig korszerű, a világra nyitott oktatás kell, már az alapoktól kezdve. És a tanulásnak soha nem lehet vége: az élethosszig tartó tanulás nem csak jelszó, valósággá kell válnia. A technikai-technológiai világban „rendszer váltás zajlik”, amit csak „kiművelt emberfők” képesek kezelni. A tudás hatalom. Egy közepes országnak – Magyarország az EU-n belül talán inkább ebbe a kategóriába tartozik – egyetlen kitörési pontja lehet, ez pedig a képzettség, a tudás.

A bérek két számjegyű növekedését elvben üdvözölhetjük. A gyakorlatban azonban ez is a problematikus területhez tartozik. Ezzel jelentős költség rakódik a vállalatokra, amelyek kompenzálására kevés cég képes. Más lenne a helyzet, ha a magasabb bérekhez többlet teljesítmény társulna. Ez lenne az ideális. És ez sem képzelhető el ma már extenzív módon: több munkaező nem lesz, ám innovatívabb még lehet. Hogy mitől? Nehéz kérdés. Mindenesetre innovációs és technológiai miniszter már van...

Az MGYOSZ amit tehet, megtett és megtesz a jövőben is. Komplex reformkonceptiót dolgoztunk ki sok év alatt a teljes szakképzés átalakítására. Ez a gazdaság egyik akut pontja. Nemcsak kevés a szakképzett ember – ez a mennyiségi probléma –, de aki van, annak nagy része sem rendelkezik a gazdaság mai igényeinek megfelelő korszerű tudással. A fejlődés egyik akadálya nemcsak a mennyiségi, hanem a minőségi hiány is. A kidolgozott koncepció sok eleme megvalósulhat a jövőben. Ezek egyik legöszöntőbb eleme, hogy a szakmát tanulók kezdettől fogva a minimálbérek megfelelő ösztöndíjat kapnak, amelyet fele-fele arányban fizet a kormány, illetve a munkáltatók. Ez olyan ösztönző lehet, amely megnöveli a szakmák, a szakmai tudás ársíóját. S ez elindíthat egy lassú, ámde kedvező folyamatot: a tudás anyagi haszonnal is járhat.

Akárhogy is van, arra kell készülnünk, hogy 2020-tól megváltozik a világ. Rosszabb lesz. A 10 év óta tartó konjunktúra kifulladásban. Csak egy tudásalapú társadalom lesz képes a pusztító változásoknak ellenállni.

MILYEN VOLT 2019, és milyen lesz 2020?

Sok szempontból sikeres volt 2019 – ebben egyetértenek az MGYOSZ társelnökei és a válaszoló alelnökök. A fontos gazdasági mutatók – gazdasági növekedés, foglalkoztatottság, államháztartás stb. – jól alakultak. Ám 2020-ra előretekintve már borúsabb a kép: lassulás a nemzetközi piacon, gyarapodó válság-előjelek, belső problémákkal küzdő Európai Unió, s a hazai gazdaság versenyképességi kilátásai sem biztatóak hosszú távon. Bizonytalaná vált a világ, ám akadnak pozitív fejlemények is.

Felcsuti Zsolt: A nyitott gazdaságok korának vége

Soha rosszabb évet nem kívánnék a magyar gazdaságnak, mint amilyen 2019 volt! Ugyan a bővülés a 2018-as 5 százalékon felüli növekedésnél kisebb lesz –valamivel 5 százalék alatt van a prognózisok többsége –, de ebben minden gazdaságirányító azonnal kiegyezne, hosszú távra is. Annak ellenére teljesített jól a magyar gazdaság – és a kelet-európai országok többsége az Európai Unióban –, hogy a kereskedelmi háború szele már elérte Európát is, a munkaerő-hiány miatt megugró bérek jelentősen növelték a vállalati költségeket, de minden jel arra mutat, ezt a cégek jól tudták kezelni. Lehet, hogy 2019 volt az utolsó ilyen „békeév” a gazdaságban, mert 2020-tól a közelgő válság érezhetően hat a magyar vállalatok teljesítményére is?

Úgy látom ugyanis, hogy 2020 jelentősen más lesz, mint 2019 volt. Az eddig lappangó kedvezőtlen folyamatok felerősödnek, és a világgazdaság egyértelműen a gazdasági harc színtere lesz. Ez az üzleti „klímaváltozás” egyúttal azzal jár, hogy vége lesz a nyitott gazdaságok korszakának. A három nagy – az USA, Kína és Oroszország – éles harcba bocsátkozik, egymással is, eközben az Európai Unió identitásváltással küzd, s e válság kezelése gyöngyíteti az amúgy sem túl erős versenyképességét. És hogy ebben a harcban, mi, a kisebb orszá-

gok hová álljunk? Keressük a helyünket, a jövőt stabilizáló megoldásokat. Ki így, ki úgy.

RÉSZLETESEBBEN NÉZVE A VILÁGGAZDASÁGI KÜZDELMET:

Az Amerikai Egyesült Államok sokáig megkérdőjelezhetetlenül a világ első számú gazdasági hatalma volt. Ez érvényesült a politikai erejében, hatókörében is. Az utóbbi években viszont egyértelművé vált, hogy Kína már majdnem beérte az USA-t, amit lassítani, akadályozni akar az amerikai kormány, hatásos és kevésbé hatásos kereskedelmi módszerekkel. (Kínai áruk embargója, magas védővámokkal blokkolva bizonyos termékek importját stb.)

Kína felvette a kesztyűt, s bár ellentmondásos hírek érkeznek a növekedés valódi mértékéről, azt még Kína bírálói is elismerik, hogy az ázsiai nagyhatalom gazdasági fejlettségben már majdnem utolérte az USA-t. Ez leginkább az egész gazdaságot behálózó innovatív informatikai megoldásokban, a legkorszerűbb IT-termékek kifejlesztésében, s piacra dobásában nyilvánul meg. A kínai IT-forradalmat az USA-védővámok nem tudják leállítani, legfeljebb egy kicsit lassítani.

Oroszország most nem számít gazdasági nagyhatalomnak, ám a világ talán legnagyobb

Felcsuti Zsolt,
az MPF Csoport
elnökvezérigazgatója,
az MGYOSZ társelnöke

„2020 jelentősen más lesz, mint 2019 volt. Az eddig lappangó kedvezőtlen folyamatok felerősödnek, és a világgazdaság egyértelműen a gazdasági harc színtere lesz.”

nyersanyagkészletével rendelkezik, és nemzetközileg is erős haderővel. E kettőből még adódhatnak meglepetések. Főleg azért, mert nem lehet nem észrevenni, hogy az oroszok valóságos offenzívát folytatnak politikai befolyásuk jelentős növeléséért. Ennek tanúi vagyunk itt, Európában is, de Afrika és Dél-Amerika is célpontja lett az orosz terjeszkedésnek, befolyás-szerzésnek.

És akkor, amikor ilyen harcok dűlnak a világban, az Európai Unió nagyrészt saját magával van elfoglalva. Persze, emellett próbál függetlenedni az orosz energiától, és az amerikai kontrollt is próbálja kivédeni, de a belső gondok ezeket az erőfeszítéseket gyengíthetik. Idáig egyértelműen Németország volt az Európai Unió vezető hatalma, ám Angela Merkel hatalmának megengása, s a német gazdaság motorját jelentő autógyárak bizonytalankodása – a technológiai váltást mintha túl lassan kezdték volna el –, helyzetbe hozta a nagyon ambiciózus francia elnököt. Vagyis Macron, s így Párizs befolyása erősödhet az EU-ban, miközben Berliné visszaszorulhat. Nem szerencsés ez a párharc akkor, amikor az Európai Unió belső identitászávarral is küzd. Régen rangot, üzleti előnyt jelentett az EU-tagjának lenni, Nagy-Britannia távozása és a belső irányvesztés azonban sok tagállamot elbizonytalaníthat. A Brexit nem összezárta a sorkat, inkább szétzilálta az egységesítés irányába tett lépéseket.

És emellett vannak olyan nagy világgazdasági trendek, amelyekre figyelni kell, különben... Az egyes országok adósságállománya vérszesen megnőtt, a negatív kamat már inkább

akadályozza a fejlődést, mint segíti, és akkor még ott van az EU egészére jellemző munkaerő-hiány, a demográfiai probléma, a versenyképességét veszítő oktatás gondja, és az idáig elhanyagolt klímavédelem. És eközben a technikai-technológiai fejlődés szinte követetlennül felgyorsult, ami frusztrálja a gazdaság szereplőit. Mindebből azt a következtetést vonom le, hogy vége a nyitott gazdaságok korszakának. Az egyes országoknál – vagy gazdasági tömörüléseknél – nagyobb hangsúlyt kap a védekezés, a befelé fordulás, úgy gondolván, ez kell az erőgyűjtéshez, a megerősödéshez. Elszaporodnak a védővámok, a tőke kevésbé fog szabadon áramlani, a protekcionista gazdaságpolitika teret nyer.

S hogy mi a helyzet Magyarországgal, és a kisebb gazdaságokkal? Mi keressük a helyünket, a nagyok harcába nem szólhatunk bele. De Európában élünk, így fontos, hogy az Európai Unió túljusson a jelenlegi válságon. Kötéltáncot járunk, próbálunk nyitottak lenni több irányba is. Az USA védővámjai a magyar cégeket nem sújtják, s talán Euráziában is lehet piacot szerezni. De vigyázni kell, mekkora legyen/lehet az elköteleződés mértéke...

És ebben az elbizonytalanodó, kusza világban nagy szerepe lehet a közösségeknek, szakmai szervezeteknek. Az MGYOSZ-nak össze kell fognia a munkáltatókat, és erőteljesen képviselni érdekeiket. Az összefogás, a szakmai érdeközösség erősítése segíthet túljutni a nehézségeken.

Lakatos Péter: A bolygónk működési modellje nem tűnik fenntarthatónak, változtatnunk kell

Lakatos Péter, a Videoton társvezérigazgatója, az MGYOSZ társelnöke

Gondolataim manapság – talán túl gyakran is – a fenntarthatóságról, illetve annak hiányáról szólnak. Szinte mindennek a fenntarthatósága megkérdőjeleződött a környezetemben.

Nagy szavakkal és a legalapvetőbb problémával kezdve: a bolygónk működési modellje nem tűnik fenntarthatónak, sok minden bizonyosan változtatnunk kell. Ugyanakkor a mikrokozmoszunkban a vállalati stratégiánkról, a vezetési módszereinkről is érezzük, hogy sok minden szinte nullbázison újra gondolandó, és a bolygó állapotához hasonlóan könnyen lehet, hogy a saját jelenlegi elterpeszkedő kényelmünket (komfortzónánkat)

kellet feladni a hosszútávú sikeres létezésért cserébe. A legtöbbeknek – és én se tartozom a törpe minoritáshoz ebből a szempontból – nem magától értetődő lemondani a napi hatalmi rutinokról vagy éppen a gyakori nyaralás repülőutakról csak azért, hogy növeljék az esélyét – a siker minden garanciája nélkül – a következő generációk létének, sikerének.

A magyar gazdaság az elsődleges kulcsmutatókban (GDP-növekedés, államháztartás, munkanélküliség, foglalkoztatottság), megnyugtatónak látszó pályán van évek óta. Hosszú távú versenyképességi szempontból értékelve a helyzetet azonban adódhatnak kétségek.

Ahogy az MGYOSZ társszervezésében megvalósult 2019. áprilisi konferencia mottója a cégekre vonatkozóan „Magyar vállalatok 2030 – Túl a selejtezőn” volt, hasonlóképpen látom a makrogazdaság helyzetét. Az elmúlt évek kormányzati intézkedései és a monetáris politika egyfajta extenzív lépésekkel megteremtették az országnak az alapokat a közép-döntőbe kerülésre, a döntőbe jutáshoz viszont már a társadalom együttműködési készségét, tudását, megközelítését, tudatosságát növelő intézkedések, stratégiák kellene. Erre az MNB kommunikációja is egyértelműen figyelmeztet az utóbbi időszakban. A szükséges lépések messze túlmutatnak a gazdaságpolitika keretein: összkormányzati megközelítésnek kell sok területen érvényesülnie, gyakran meghaladva a korábbi kommunikációt. (Gonoszabbul fogalmazva: ellentmondva annak).

Az elmúlt egy évben még egyértelműbben megmutatkozik, hogy a vállalatok életében az előző évtizedekben megszerzett képességek csak alapok, és a versenyben más szintre kell lépniük nemzetközi beágyazódottságban, és egyedi, de legalábbis kimagasló tudásra alapuló

technológiákban és munkamódszerekben. Az „azért mi is normálisan csináljuk” a 10 évvel ezelőtti munkaerőpiaci és bérhelyzetben eleget volt, mára fenntarthatatlan.

Fenntarthatatlan, hogy miközben sokszor mi sem tekintjük Európát társnak, Európa (velünk együtt) sem találta meg a módját annak a tudástranzfernek, amivel egy valódi konvergencia hitelesen felvázolható. Általában igaz, hogy sem a napi munkahelyi küzdelmeket, sem az élet nagy dolgait nem szabad nullaösszegű játszmaként játszani, az együttműködéssel nő az elosztható torta mérete.

A konferencia sikere és a szervezésének öröme arra buzdított minket, hogy 2020. április 27-én hétfőn vállalkozzunk egy újabb fordulóra. A magyar vállalati szektor helyzetének értékelését nemzetközi kontextusba próbáljuk helyezni, külföldi előadókat (sikeres vállalati vezetőket és kutatókat) meghívva, hogy összehasonlíthassuk a velünk összemérhető országok történeteit a magunkéval, valamint néhány újabb érdekes hazai sikertörténet eredetével és meghatározó értékeivel fogjuk a hallgatóságot megismertetni.

„Sem a napi munkahelyi küzdelmeket, sem az élet nagy dolgait nem szabad nullaösszegű játszmaként játszani, az együttműködéssel nő az elosztható torta mérete.”

Gablini Gábor: Az együttműködésnek nincs alternatívája, csak ebből jöhet ki nyerő pozíció

Különleges év volt 2019. Új távlatok nyíltak a kormány és az MGYOSZ, valamint a kormány és az egyes szakszövetségek kapcsolatában. Óriási változás ez a korábbiakhoz képest. Hogy miből vontam le ezt a talán kissé optimista megállapítást? Két területen is kialakult egy olyan együttműködés, ami eredményhez vezetett. Abban bízom, ezzel véget ért az elzárkózás időszaka, s az együttműködés ideje jön el.

A szakképzéssel kapcsolatos javaslatunk odáig jutott, hogy 2019 végére törvény lett az új koncepcióból. S benne van szinte minden lényeges gondolatunk.

Még 2016-ban kezdtünk az MGYOSZ-ban ezzel a témával foglalkozni, mert láttuk, a szakmunkás-utánpótláson is múlik a magyar gazdaság jövője. Akkoriban meglehetősen bizalmatlan volt – sőt, ellenséges is bizonyos szervezeteknél, például a kamaránál – a fogadtatás. Mintha azt mondták volna, minek ütjük ebbe az orrunkat? Ez más „felségterület”. De nem hagytuk magunkat. Két évig szisztematikusan gyűjtöttük az információkat, az MGYOSZ több vezetőjével

jártuk az országot, hogy közvetlen szakmai konzultációkon tudjuk meg, melyek a legégetőbb gondok. 2018-ra egy komplett reformjavaslatot tettünk le az új kormány asztalára, konkrétan Palkovics Lászlónak és Gulyás Gergelynek.

Ezt követően újra jártuk, már nem az országot, hanem a minisztériumokat, hivatalokat, hogy a döntési kompetenciájú politikusok tőlünk hallják, mit szeretnénk, ne a „szirénektől”. Az új stáb megértette, elemi érdekünk, hogy a szakképzés korszerű legyen, megfeleljen a gazdaság és a változó világ igényeinek. Varga Mihály egy szűk körű beszélgetés után, azonnal „megvette” a programunkat. A Pölöskei Gáborné helyettes államtitkár vezette csapat sok konfliktust kezelt, amíg eljutottunk a parlamenti végszavazásig. Most már csak a végrehajtási utasításokra várunk.

Nem vagyunk naivak, nem gondoljuk, hogy ettől kezdve minden megváltozik. Tudjuk, van ellenállás a változással szemben, tehát fontos, hogy minden érdekelt megértse, miért van szükség a változásra, hogyan szolgálja ez

Gablini Gábor, a Gépjármű Márkakereskedők Országos Szövetsége (GÉMOSZ) elnöke, a Gablini Cégcsoport tulajdonos elnöke, az MGYOSZ alelnöke

„Két évig szisztematikusan gyűjtöttük az információkat, az MGYOSZ több vezetőjével jártuk az országot, hogy közvetlen szakmai konzultációkon tudjuk meg, melyek a legégetőbb gondok. 2018-ra egy kompakt reformjavaslatot tettünk le az új kormány asztalára...”

a tanulók, az oktatók, a munkaadók érdekeit, és hogy mitől lesz jó ez a gazdaságnak. És fontosnak tartjuk, hogy mindenki belássa, csak akkor lesz sikeres az új rendszer, ha nem csak egy-egy elemét valósítják meg, hanem az egész koncepciót. De most bizalmi légkör van, így remélhetőleg eredményt is könnyebb lesz elérni.

A másik kedvező tapasztalatot a GÉMOSZ elnökeként éltem meg. Idén év elején bejelentette a kormány, hogy a nagycsaládosokat segítő programba bekerült az államilag támogatott 7 személyes gépkocsivásárlás is. Mindenkit meglepett ez a fejlemény, de a szakmai szövetségben mi hamar „magunkhoz tértünk”, és elkezdtünk kidolgozni egy megvalósítási modellt. Kezdetben ugyanazt tapasztaltuk, mint a szakképzésnél: idegenkedést, ellenérzést. De amikor világossá vált, nem politikai babérokra törünk, s még csak a megvalósítás dicsőségét sem akarjuk kisajátítani, oldódott a légkör. Egy olyan bizalmi híd alakult ki a szakmai szervezet és a kormány között, ami lehetővé tette, hogy az esetleges hibákat, félreértéseket, a színtalakat mögött, gyors egyeztetéssel tisztázzuk, javítsuk.

Nem volt egymásra mutogatás, ilyen akcióra még nem volt példa, ezért vigyázni kellett, hogy el ne rontsuk. Ez is közös érdek volt. A kezdeti a dőcögés után az év második felében jött az áttörés: a három évre tervezett 17 ezer helyett, november végéig 21 ezer családi autóra jött támogatási igény. Vagyis: teljes a siker!

És mindez azért, mert a kormány és a megfelelő szakmai szervezet együttműködött! Úgy gondolom, e két példa jelzi, hogy érdemes az MGYOSZ-ra támaszkodni a munka világát, a

gazdaság egészét meghatározó nagy kérdésekben, minden lényegi változtatás előtt. Ilyen szakmai sikernek könyvelem el, hogy a kereskedelemnek újra lesz kormányban magas szintű felelőse. Jó lenne a bizalmi kapcsolatot meg is tartani! 2020-tól azt várom, hogy a megkezdett közös munka folytatódik, mert az együttműködésnek nincs alternatívája. Csak ebből jöhet ki egy win-win szituáció.

Van azonban egy terület, ahol 2019-ben sem sikerült továbblépni. Talán majd 2020-ban... Jól megy most a magyar gazdaságnak. Az idén is jelentős a növekedés, és jövőre sem lesz sokkal kisebb. De ha jól megy a gazdaságnak, akkor miért maradt hatályban néhány, még 2013-ban bevezetett válságadó? Azok, amelyek leginkább a magyar tulajdonú kvv-eket sújtják. Az iparüzési adónál az eladott áru beszerzési értéke 500 millió forint fölött nem vonható le teljes mértékben az adóalapból. Miért nem? A problémás területek közé sorolom a bérmegállapodást is. Meggyőződésem, hogy ennek nyertese csakis az állam. A minimálbéreknél a bruttó összegek növekednek látványosan, miközben a munkavállalóknak a nettó érték számít. Vagyis csökkenteni kellene a béreket terhelő járulékokat, adókat, s akkor a nettó összeg is nagyobb lehetne. A bérterhek leginkább a kis- és középvállalkozásoknál jelentenek akkora terhet, amely a versenyképességet is rontja, s esetleg a vállalkozás bezáráshoz vezet. Amikor a kormány a jövő évre gazdaságvédelmi programot készít, felkészülve a nehezebb időkre, szükséges lenne a bérterhek markáns csökkentését elindítani. Ez jelentene valódi segítséget munkaadóknak és munkavállalóknak!

Bencs Attila: A 2019-es év az évtized második legeredményesebb éve, bár romlik a nyereségünk

Bencs Attila, a Hamburger Hungária Kft. vezérigazgatója, az MGYOSZ alelnöke, a Környezetvédelmi Bizottság elnöke

A szakmánkban, a papír- és csomagolóanyagiparban 2019 még sikeres évnek számít. Az évek óta élvezett konjunktúra az év első felében még nem tört meg, azonban az év vége felé közeledve egyre inkább látjuk a közeledő válság jeleit. Az európai piacokon túlkínálat alakult ki a papírhulladékokból – elsősorban a távol keleti exportlehetőségek beszűkülése miatt –, ami a papírhulladékok meredek áreséséhez vezetett. Termékeink, a csomagolópapírok piacán is egyre inkább a stagnálás jelei mutatkoznak, az árak erodálódnak. Évek óta először, most ismét korlátoznunk kellett a kibocsátást. Így bár az idei

eredményünk várhatóan kismértékben romlik 2018-hoz viszonyítva, de még így is az évtized második legeredményesebb évét zárjuk, ami elsősorban az időközben végrehajtott beruházásoknak, a szilárd tüzelésű erőmű termelésbe lépésének és egyéb hozzáadott érték növelő intézkedéseinknek köszönhető.

A 2020–21 évekre vonatkozó kilátásaink nagymértékben függenek azokról az intézkedésektől, amelyeket a kormány hoz az EU új hulladékgazdálkodást és a körforgásos gazdaság kiépítését célzó direktíváinak a hazai jogrendbe ültetése során. A világpiaci helyzet rövidtávon várhatóan tovább romlik, mivel sű-

rősödnek egy általános válság kibontakozásának jelei. Egy olyan intézkedéscsomag, amely a hazai, belső tartalékok mozgósításával javítaná a hazai vállalkozások versenyhelyzetét, az egész hasznosítással foglalkozó iparág kilátásait javíthatná...

Az MGYOSZ Környezetvédelmi Bizottsága – melynek elnöke vagyok – szintén kiemelten foglalkozott az év folyamán az új EU irányelvek átvételével kapcsolatos szakmai előkészítéssel. Az új irányelvek a területet szabályozó hulladéktörvény és termékdíjtörvény és a közszolgáltatások szabályozásának jelentős módosítása mellett mintegy 15 kormány- és miniszteri rendelet újragondolását követelik meg. Bizottságunk részt vett a szakmai kormányzat által szervezett egyeztető fórumokon, egyeztetéseket folytatott az érintett szakmai szövetségekkel és részletesen kidolgozott javaslatokat terjesztett elő mind az

újonnan kialakítandó rendszer koncepciójára, mind a szükséges intézkedésekre, mind az ambiciózus EU célok teljesítésének költségeire, valamint azok forrására vonatkozóan. Bár az „Ipar” véleménye egységes, az eddigi megbeszélések sajnos egyirányúak voltak. Egy év alatt sem sikerült megismernünk a szakmai kormányzat koncepcióját, ezért annak véleményezésére sem kerülhetett sor...

2020 egyik legjelentősebb kihívása az lesz, hogy milyen választ ad az EU és ezen belül a magyar gazdaság a világgpiacon zajló változásokra. Az egyik kitérési pont a körforgásos gazdaság megvalósítása lehet, amely a fenntarthatóságot helyezi a versenyképesség javításának középpontjába. Az MGYOSZ fontos feladata ezért egy áttekinthető, rugalmas és versenyképes hulladékgazdálkodási rendszer kialakításának szorgalmazása és tevékeny közreműködés ennek kialakításában.

„Az európai piacon túlkínálat alakult ki a papír-hulladékokból – elsősorban a távolkeleti exportlehetőségek beszűkülése miatt –, ami a papírhulladékok meredek áreséséhez vezetett... Évek óta először, most ismét korlátoznunk kellett a kibocsátást.”

Dr. Orosz Csaba: A támogatás lassan ölő mérreg, még akkor is, ha az adott pillanatban örülünk neki

Akár elégedettek is lehetünk az idei év gazdasági teljesítményét látva. A gazdasági növekedés 2019-ben is dinamikus volt, közelíti az öt százalékot. Ez jó. Nekem mégis furcsa érzésem van. Jó lenne tisztán látni, miből adódik ez a látványos teljesítmény. Mekkora részt jelent ebből a saját erő, a saját teljesítmény, s mekkorát az Európai Unióból érkező milliárdos támogatás. Mekkora szerepet játszik ebben a lassan egy évtizede tartó nemzetközi konjunktúra, ami 2019-ben ugyan megingott, de ennek hatása még nem érezhető nálunk igazán. Csak apró jelek mutatják, jó lesz vigyázni. Ilyen jel lehet például a német autógyárak létszámcsökkentése, vagy a német ipar teljesítményének visszaesése... A Brexitnek lesz hatása ránk is, mint ahogy a globális lassulás előbb-utóbb elér minket is.

S amikor ezen gondolkodom, mindig eszembe jut egyetemi tanárom, Dr. Kádás Kálmán professzor úr mondása: a támogatás lassan ölő mérreg... Igaz, e megállapítása még az 1960-as, 1970-es évekhez kötődik, amikor állami tulajdonban volt szinte minden, s érzékelhető volt a gazdaság egyre látványosabb gyengélkedése. Most piacgazdaság van, verseny, nyitott gazdaság, és az a gazdasági-politikai közösség, aminek tagjai vagyunk, a teljesítményt, a versenyképességet, a tiszta

gazdaságot akarja erősíteni. Vagyis: most egészen mások a körülmények...

De mégis... Egyre biztosabb vagyok benne, hogy az európai támogatás lassan olyan lesz számunkra, mint a drog: függővé válunk, nem tudunk róla leszokni, létfontosságú a kiemelkedő teljesítményhez. Jó lenne, ha belátnánk, hogy a mostani jólétnek meglesz az ára, mert nincs minden mögött valós teljesítmény... Emeljük a béreket, nyakló nélkül. Nem lenne baj, ha azért tennénk, mert hatékonyabban tudunk dolgozni, láthatóan többet, jobbat termelünk. De nem ezért tesszük, hanem mert hiány van szakemberből. Sőt, lassan már olyan emberből is, aki még bevonható a munkába.

Úgy érzem, ilyen viszonyok közepette a kedvező jövőt inkább csak reméljük, de nem tervezük. Mert nem tudjuk, mivel kell számolni. Milyen lesz a gazdasági környezet, az üzemanyagárak, az árfolyam, hogyan zajlik le majd a generációváltás, merthogy a boomerek (a hatvan pluszosok) lassan nyugdíjba vonulnak.

A demográfiai gondok orvoslására a kormány sok intézkedést bevezetett, fontos, hogy a születések száma növekedjen. Ebben egyetértünk. Ám az már kérdéses, hogy jól céloztak-e a bevezetett támogatásokkal, amelyeket leginkább a már most is jobban élő családok vesznek igénybe. Segíteni a szegényeken kellene... A célt tévesztő demográfiai intézkedések persze,

Dr. Orosz Csaba, a HOROSZCOOP Külkereskedelmi Képviseleti Kft. ügyvezetője, az MGYOSZ alelnöke

„Egyre biztosabb vagyok benne, hogy az európai támogatás lassan olyan lesz számunkra, mint a drog: függővé válunk, nem tudunk róla leszokni, létfontosságú a kiemelkedő teljesítményhez. Jó lenne, ha belátánánk, hogy a mostani jólétnek meglesz az ára, mert nincs minden mögött valós teljesítmény...”

nem 2020-ban ütnek majd vissza, hanem sokkal később. De szólani most kell, a jövő nemzedék érdekében is.

Mert ugyan mi, vállalkozók, alapvetően a gazdasággal, az üzlettel foglalkozunk, de munkánk eredményességét befolyásolják a társadalmi körülmények is. Ez esetben az, hogy lesz-e elég képzett munkaerő. Vagy megemlíteném az önkormányzati választások eredményét is. Az ellenzék teret nyert Budapesten, s több nagyvárosban. Ez nem lenne érdekes üzleti szempontból, csak akkor, ha ezen városok pénzügyi pozíciói megváltoznának. Ugyanis sok vállalkozó dolgozik önkormányzatoknak, önkormányzatokkal.

Tehát bizonytalan vagyok. Nem is a ma, meg a holnapi (2020-as) kilátások miatt. A romlás lassan következik be... Hacsak... Nem nézzük realisan a helyzetünket: függőek vagyunk, akármit csinálunk, a nemzetközi fejlemények hatnak

ránk. Ennek sokszor éreztük előnyét, de számolni kell a kedvezőtlen folyamatokkal is. Célszerű úgy tervezni, mi van akkor, ha kapunk támogatást, s mi van akkor, ha nem... Lássunk világosan, ne csapjuk be önmagunkat. Egy vállalat helyzete is egészen más, ha hozzájut hitelhez, ráadásul nagyon kedvező feltételekkel, vagy ha hitel nélkül kell boldogulnia.

Engem ezek a gondolatok foglalkoztatnak szinte minden nap. A 2020. évi növekedés kicsit kisebb lesz az ideinél, de még elfogadható szintű. De ebben még benne van az EU-támogatások áthúzó hatása... Az MGYOSZ egyik alelnökéként szívesen részt vennék a jövőben olyan megbeszéléseken, ahol a kormány és a munkaadók együtt elemeznék a valós helyzetet, elméleti szakemberek segítségével. Hiszek abban, hogy ha nehezebb idők jönnek, ezek kellemetlen hatása csak együttműködve enyhíthető.

Koji László: Nincs még egy ilyen ágazat: három év alatt nyolcvan százalékos növekedés az építőiparban

Koji László,
az Építési Vállalkozók
Országos Szakszövetsége
(ÉVOSZ) elnöke,
az MGYOSZ alelnöke

Jó évet zár az építőipar! Nagyon jó évet! Nincs még egy olyan ágazat a magyar gazdaságban, ahol 3 év alatt 80 százalékkal nőtt a teljesítmény. Az építőiparban ez történt. Nincs még egy olyan ágazat, ahol a 2013. évi mélyponthoz képest 100 ezer emberrel többlet foglalkoztattak volna. Az építőiparban ez is megtörtént! És valószínűleg nincs még egy olyan ágazat, ahol ez a teljesítmény úgy jött össze, hogy az üzletileg ésszerű kockázatnál is nagyobb beváltak volna. Az építőiparban ez is sikerült.

Tehát a legek évein vagyunk túl – s ez 2019-re is igaz –, és tudjuk, ez a teljesítmény 2020-ban nem ismétlődik meg. De nem is kell, hogy megismétlődjön. Nem lehet folyamatosan erőn felül teljesíteni. Az ideális, tartósan jól kezelhető növekedés 10-15% lenne, hosszú távon. Ehhez képest, úgy gondolom, 2020-ban jó esetben 5-6% közötti bővülés várható. Ennél pontosabb prognózist február végén tudnék mondani, amikor a jövő évi rendelésállományt jól fel lehet mérni.

RÉSZLETESEBBEN ÍGY NÉZ KI AZ ÁGAZAT:

Az országos építés-szerelési termelési érték az ÉVOSZ várakozásai szerint 25-28%-kal meghaladja a 2018. évi magas értéket és eléri a 4000 milliárd Ft-ot. 2019. év egyértelműen magasabb értéket és volument hoz összehasonlítható ára-

kon, mint a recessziót megelőző utolsó jó évek teljesítménye volt, oly módon, hogy minden alágazat bővülni tudott. Várhatóan 6%-kal járul hozzá az ágazat a GDP-hez, a GDP körvonalazódó 4,8-os növekedéséből 1,1-1,2%-ot az építőipar ad. 2019-ben a foglalkoztatottak száma 340 ezer fő körül várható. Ez, mintegy 100 ezer fővel több a 2013. évi foglalkoztatási mélyponthoz képest. A közfoglalkoztatottak, munkanélküliek köréből és más ágazatokból felvett új foglalkoztatottak segéd munkásként érkeztek az építőiparba. A folyamatos felnőttképzések mellett is tartós marad a jó szakmunkás és mérnökök hiánya az építőiparban.

A vállalkozások jelzései alapján átlagosan 13-14%-kal emelkedtek a bérek. A mérnöki, termelés-irányítási körben 20 % fölött volt a béremelkedés. Az ágazati átlagkereset mindezekkel együtt sem fogja még elérni a nemzetgazdasági átlagkeresetet. Az építőipar 2019-ben összességében várhatóan 13%-os áremelést tud a piacon érvényesíteni, alágazatonként eltérő mértékben. Az ágazat jövedelmezősége javult, az árbevétel-arányos jövedelmezőség átlagosan 8% körüli, nagy szórással az 5-20% közötti sávban van.

De hogy a gondokról is beszéljek: a hatékonyság az egész ágazat gyenge pontja. Némi előrelépést jelent, hogy 2019-ben mintegy 100 milliárd

Ft saját beruházást hajtott végre az ágazat, egyre többen kapcsolódnak be a munkavállalók folyamatos képzésébe és az iskolarendszerű képzésbe is. Nehézkesen mozdul előbbre az ágazat az építési folyamatok rendszerszintű szervezésében, irányításában. A létesítményeken a piaci szereplők jobb együttműködése ellenére növekedett a határidőre ki nem fizetett számlák aránya, ami eléri a 20%-ot és a lánctartozásba kerülő összeg is 4-5% körüli. Vagyis a várható 4000 Mrd Ft-os bevételnél ez megközelítheti a 200 Mrd-ot.

2020-ra vonatkozóan a megrendelői oldalról sok a bizonytalanság. A brüsszeli uniós és a hazai önkormányzati választások a folyamatos megrendelések ellen hatnak. A választási ciklusok nyomot hagynak az építési-beruházási ciklusokon. A lakosság és az ingatlanfejlesztők pedig a lakásépítés piacán várnak ki, azt remélve, hogy a kormány további intézkedésekkel támogatja az új építéseket. Eközben az elméleti közgazdászok gazdasági visszaesést vizionálnak, ami az ipari létesítmények építési-beruházási piacát érintheti negatív módon. Mindezekkel együtt

jelenleg az ágazat rendelésállománya 10%-kal kisebb a 2018. év azonos időszakához mérten, ezen belül a mélyépítési alágazatnak 22%-kal kisebb. Ezért nagy biztonsággal kijelenthető, hogy az állami szerepvállalás 2020-ban meghatározó lesz a gazdaságélénkítés, a lakossági ösztönzés és a közösségi megrendelés területén. Kis túlzással azt mondhatjuk, hogy az államilag irányított építési-beruházási folyamatok fognak 2020. évben dominálni. Az építési piacon mérsékelt, egyszámjegyű áremelkedésre számítunk.

2020 legfontosabb feladata az építőipar hatékonyságának növelése, ami sokrétű feladatot ad a vállalkozásoknak. Folytatni kell a saját beruházásokat, rá kell állni a kollégák folyamatos képzésére, erősíteni kell a legális foglalkoztatást, szükségszerű a piaci szereplők jobb együttműködése, velünk lesz a digitalizáció, a környezet-tudatosság, sürgető a bürokrácia csökkentése, a beruházási piac élénkítése és mind ehhez egy pozitív építésgazdasági-szakmai kommunikáció is kell. Vagyis: 2020 bonyolult, sok bizonytalanságot tartalmazó év lehet.

„Nem lehet folyamatosan erőn felül teljesíteni. Az ideális, tartósan jól kezelhető növekedés 10-15 százalékos lenne, hosszú távon. Ehhez képest, úgy gondolom, 2020-ban jó esetben 5-6 százalékos közötti bővülés várható.”

GKI-előrejelzés: 2020-tól lassul a növekedés

A magyar GDP dinamikája 2018-19-ben 5% körülire, az EU-ban az egyik leggyorsabbra emelkedett. Ezzel a magyar növekedés meghaladta bárki – ezen belül különösen az EU és a GKI – prognózisát. A gyors növekedés részben az EU-transzferek meglődülésének; részben a korábban még kedvező világgazdasági konjunktúrának, majd a romló konjunktúra közepette is magára találó iparnak és várankozáson felül teljesítő szolgáltatási exportnak; részben a belföldi keresletélénkítő intézkedéseknek, ezen belül főleg az adócsökkentéssel kísért bérmegállapodásnak volt köszönhető. A GKI főleg az üzleti szektor beruházásait és exportképességét becsülte alul.

2020-tól azonban most már egyértelmű lassulás várható, mely feltehetőleg 2022-ig (az EU-támogatások alacsonyabb szinten, de újrainduló folyósításáig) folytatódni fog. Ennek oka az EU-támogatások kifizetése mellett az erőltetett keresetemelést fokozatos kifulladás, a rosszabb világgazdasági konjunktúra, s nem utolsósorban a magyar modell szerény versenyképessége. Végeredményben a GDP növekedése a GKI előrejelzése szerint 2019-ben 4,9%, 2020-ban 3,2% lesz, a beruházások 16 illetve 5%-kal, a lakosság fogyasztása 4,5 illetve 4%-kal emelkedik. A foglalkoztatás már csak kissé, a 2019. évi 0,8% után 2020-ban legfeljebb 0,5%-kal nő, a munkanélküliség 3,5% körül marad, ami a közmunkások beszámítása esetén is kedvezőbb az EU átlagánál.

Az infláció a 2019. évi 3,3% után 2020-ban is meg fogja haladni a kormányzat 2,8%-os prognózisát, a GKI 3,5%-ra számít. A forint-euró árfolyama éves átlagban a 2018. évi 319 után 2019-ben 325, 2020-ban 335-340 lesz; ez két év alatt körülbelül 6%-os gyengülés. A kormányzaton belül nyilvános vita alakult ki, hogy az un. gazdaságvédelmi program alapvetően egyensúlyjavító vagy élénkítő legyen. Mivel már az eddigi gazdaságpolitika is prociklikus volt, a GKI szerint célszerű az egyensúlyjavítást középpontba állítani, miként azt a 2020. évi költségvetés is tartalmazza, s ahogyan arra az EU is felhívta a figyelmet. Az élénkítő gazdaságpolitika fenntartásának az a kockázata, hogy 2020 után – amikor az EU-transzferek jelentősen lecsökkennek, az infláció viszont félő, hogy magasan reked – nem lesz költségvetési és monetáris mozgástér a jelentős lassulás megállítására.

Nagy kérdés az is, hogy a jelenlegi, nagyrészt államilag vezényelt beruházási boom mennyire eredményez versenyképes kínálatot, továbbá hogy az EU-ban elszigetelődött magyar kormányzat mennyire szűkül az érdekérvényesítő képessége, többek között a következő hétéves európai költségvetés tartalmának meghatározásakor. Az igazi kockázatok a 2020. utáni magyar növekedési pályával, az extenzív források (munkaerő, EU-források) összeszűkülése illetve kimerülése után a magyar modell versenyképtelenségének várható kiéleződésével, a regionális lemaradás folytatódásával kapcsolatosak.

KIBOCSÁTÁS ÉS JÓLÉT VAGY kibocsátás versus jól-lét?!

Felértékelődnek a környezeti-környezetvédelmi-klíma-
védelmi szempontok a világban. Amikor elméleti szakemberek a jól-létet
elemzik, egyre többször fontos szempontként kerül elő a környe-
zet állapota is. A környezet óvása, a károsanyag-kibocsátás csök-
kentése a GDP-növekedést is érintheti... Lehet, hogy a gazdasági
érdekek és a jól-lét szempontjai látványosan ütközni fognak?

Kuznets professzor, a nemzeti kibocsá-
tás mérését megalapozó módszertan
atya, hiába figyelmeztetett, hogy a
GDP mutató önmagában alkalmatlan a jól-
lét általános mérésére. A múlt század 50-es
éveiben a statisztikai eljárás kiépült és megszi-
lárdult, sőt a gyarmatbirodalmak felbomlását
követően az 1980-as évek elejére a fejlődő vi-
lágban is elterjedt. Kuznets tanácsa pusztába
kiáltott szó maradt, és a nemzetek nagy ver-
senybe kezdtek a GDP, illetve az egy főre eső
GDP szintjének emelése érdekében.

CSAK A GDP SZÁMÍT...

A gazdaságra vonatkozó politikai kommuniká-
ció alaptézisévé vált, a gazdaságpolitika telje-
sítőménye vitathatatlanul a változatlan áron
mért reál GDP változásához kötődik. Mindent
visz, eltorzítva ezzel a rövid táv-hosszú táv szo-
kásos gazdaságpolitikai dilemmáját, felerősítve
a pszichológiában „jelen felé torzított prefe-
renciának” ismert jelenséget, amely a szokásos
és indokolt jövőbeli kifizetések jelen idejű disz-
kontját meghaladóan értékeli fel a jelent.

Fotó: Adrian Gryczuk

Prof. dr hab.
Grzegorz Kołodko,
egyetemi professzor, lengyel
ex-pénzügyminiszter

A GDP egyharmados súlya mellett, a képzettségből, az egészségügyből, és a jövedelemegyenlőtlenséget a személyi jövedelem bevallásokból feldolgozó Gini együtthatóból javasolt egy szintetikus mutatót

David Cameron,
Nagy-Britannia
ex-miniszterelnöke

Ő kezdeményezte a Nemzeti Jól-lét Számbavételének Programját (Measuring National Well-being Programme – MNWP), ami 2010-ben el is indult. Az éves MNWP 10 témában 30 mutatót tartalmaz.

Ráadásul a fiskális és monetáris politika jellegéből fakadó eszköztára mindig lehetőséget nyújt kormányzati idővásárlásra, ami a jelen gazdaságpolitika főáramában abszolút dominál, a legtöbb agytrösztnek nevezett intézmény erős támogatása mellett. Bár a GDP növekedése szoros összefüggést mutat az adósságok alakulásával, miután a hitelfelvételek célja természetesen valamely dolog megvásárlása vagy szolgáltatás igénybevétele, ám ez az egyszerű összefüggés a kormányzati nyilatkozatok alapján nem egyértelmű.

Mind a fiskális, mind a háztartások adósságnövekedése nyilvánvalóan és rövid távon növeli az aggregált keresletet. A nagy részvény visszavásárlások időszakában a nagyvállalatok adósságalakulása és a kereslet összefüggése nem ilyen egyértelműen megfeleltethető. A politikai kommunikációban és a befektetési mutatószámok publikálásakor azonban a kibocsátásokra és adósságokra vonatkozó adatokat jellemzően elkülönítetten kezelik.

Jó hír viszont, hogy az elméleti közgazdászok egy része, és szórványosan a politikai elit is, próbálja szélesebben értelmezni a társadalmi változásokat, az életkilátásokat, az életminőséget. Már a 2000-es évek elején megfogalmazta a maga teóriáját a lengyel *Grzegorz Kołodko* professzor, ex-pénzügyminiszter, aki a GDP egyharmados súlya mellett, a képzettségből, az egészségügyből, és a jövedelemegyenlőtlenséget a személyi jövedelem bevallásokból feldolgozó Gini együtthatóból javasolt egy szintetikus mutatót kialakítani. Megfelelő erőforrásokat az elméleti megközelítések feltérképezésére és a kívánatos gyakorlat megfogalmazására Sárközy francia elnök elhatározásából a francia költségvetés biztosított. Az általa 2008-ban létrehozott 40 fős bizottságból nőtt ki a Stiglitz professzor fémjelzte, 2009-ben publikált tanulmány, amely nemcsak felkerült a politikusok és szakértők polcára, de olvasták is. Némi időkéstelletéssel több meghatározó európai ország is kialakított egy megfelelő és rendszeresen publikált statisztikai-kérdézési szisztémát, amely a GDP mellett számba veszi a jól-létre vonatkozó egyéb szempontokat is.

A következőkben áttekintem az Egyesült Királyság, Németország, és Franciaország kezdeményezéseit, gyakorlatát.

NÉMETORSZÁG

A parlamentben 2010-ben az összes parlamenti párt bevonásával felálló bizottság és albizottságai a tudományos élet és a szak-szervezetek bevonásával egy W3-nak neve-

zett mutatóegyüttest alkotott. A munka fő célja a GDP-t átfogóan kiegészítő, az általános jól-léte (well-being) mérhető mutatók konszenzussal történő meghatározása volt. A bizottság végül 3 fő téma köré – gazdasági, társadalmi, ökológiai – alakított ki egyenként 3 mutatót, amelyekhez rendre figyelmeztető indikátorokat is rendelt.

A gazdasági indikátorok például a GDP, a közadósságok, és a jövedelemelosztás alakulása, amelyekhez a nettó beruházási ráta, a vagyoneelosztás, és a pénzügyi fenntarthatóság figyelmeztető indikátora tartozik. A jelentés 2013 májusában jelent meg, viszont úgy tűnik, nem vált rendszeresen publikált parlamenti jelentéssé.

EGYESÜLT KIRÁLYSÁG

A David Cameron által kezdeményezett Nemzeti Jól-lét Számbavételének Programja (Measuring National Well-being Programme – MNWP) 2010-ben indult, és a Stiglitz Bizottság ajánlásainak megfelelően nemcsak statisztikai adatok feldolgozásán alapul, hanem szubjektív, rendszeres online kérdések feldolgozásán is. Az éves MNWP 10 témában 30 mutatót tartalmaz, ezen túlmenően a brit statisztikai hivatal évente kétszáz ezer (!) háztartásnak tesz fel 4 egyszerű kérdést.

A témakörök a gazdaságon kívül felölelik a kormányzás, az egészségügy, az oktatás, a finanszírozás, a környezet paramétereit. A kérdések viszonylag egyszerűek, hangulatra, közérzetre vonatkoznak. Például: „mennyire elégedett az életével mostanában?”, „aggódott valami miatt tegnap?”. Ezek nem igényelnek alapos mérlegelést, jól megválaszolhatók, ezért megfelelően feldolgozhatók.

A brit Statisztikai Hivatal által rendszeresen publikált jelentést a közönség és a politikai szereplők egyaránt megbízhatónak tartják, a vitákban gyakran használják érvként. Példamutató a közbizalom magas szintje egy független közhivatal iránt. Az Egyesült Királyság országrészei nem feltétlenül elégednek meg a szövetségi eredményekkel – Wales ezt még kiegészíti saját szempontjaival is.

FRANCIAORSZÁG

Az országban komoly intellektuális hagyományai vannak az angolszász főáram mellett megfogalmazott alternatív közgazdasági gondolkodásnak. Az úgynevezett nem-növekedési (de-growth) elméletek francia földön alakultak ki. A részben klasszikus közgazdasági eszköztárt használó, részben környezeti

Fotó: Marcin Biatek

INDIAI UTCAKÉP

A 2019-es mérések alapján a világ legszennyezettebb városai jellemzően afrikaiak és ázsiaiak, növekvő metropoliszokkal (Újdelhi, Karachi, Peking, Luanda, Kairó). Érdekes, hogy egyes gazdag országok sem fordítanak erre kellő figyelmet, a lista első ötödében vannak Szaúd-Arábia nagyvárosai, Kuwait City, Katar, de Los Angeles sem dicsekedhet. A fejlődő világ természetbarát technológiára történő átalakítása gigászi feladat, saját erőforrásaikból rendszerszinten nem teljesíthető.

erőforrásokat számba vevő, azokat olykor játékelméleti problémákkal és következtetésekkel kombináló megközelítés egyre népszerűbb. Nem véletlenek tehát a politika által kezdeményezett alternatív számbavételi módok, persze bölcs módon az angolszász szemlélet integrálásával. Thomas Piketty franciasága – ha szabad univerzális nagy alkotását ilyen címkével ellátni – a „Tőke a XXI. században” című művének inkább következtetéseket, javaslatokat megfogalmazható részében érhető tetten.

Ebben a szellemi környezetben a társadalmi változások átfogó rendszerezése szinte természetes igény, különösen a Stiglitz fémjelzte jelentés publikálását követően.

A Fenntartható Fejlődésért Minisztériumközi Bizottság, a Környezetvédelmi Minisztériummal és a statisztikai hivatallal együttműködve 20 mutató alapján publikálja rendszeresen megjelenő jelentését. A kritikusok azonban rámutattak annak a politikai döntéshozatalban való korlátozott felhasználhatóságára, ezért 2014 óta számos változtatás történt. A folyamat kissé megrekedt.

NINCS ÁTTÖRÉS

Belgiumban és Ausztráliában alakítottak még ki komplex, a társadalmi változásokat átfogóan leíró megközelítést. A dolog azonban nem ért el áttörést, nagyon lassan épül be a politikai döntéshozatalba.

Ez azonban nem véletlen. A jelentések elősorban leíró, összegző jellegűek. Ex post regiszterek. Nem elemzik, hogy a komponensek

milyen irányú kapcsolatban vannak egymással. Két mutatóegyüttes azonban fékezheti, különösen rövid távon, a mennyiségi növekedés általánosan elfogadott követelményét.

Az egyik bizonyosan a folyamatosan felértékelődő környezeti-környezetvédelmi-klimavédelmi szempont. A következetes klímavédelem azonban a gazdasági teljesítmény szempontjából az alábbi kérdéseket veti fel:

KÍNÁLATOLDALI DILEMMÁK

- A hasonló fejlettségű országok nem szereznek-e versenyelőnyt a lazább, ezért kevesebb vállalati ráfordítást követelő, környezetvédelmi előírások mellett? Az egyetemes uniós fellépést ezt a kérdést ad acta teszi, viszont az Egyesült Államok érvelésében közvetve tetten érhető.
- Milyen iparágak jelenlegi termék- és szolgáltatás összetétele szennyezi legjobban a környezetet? A vállalati költségexternalizálás leszorításával egyidejűleg a tiltás és ösztönzés milyen eszköztárára van ágazatspecifikusan szükség? Jelenleg az energiatermelés és a közlekedés, különösen az járműipar került fókuszba szennyező kibocsátásuk következtében. A légiközlekedés magaslégtér szennyezéséről is egyre több szó esik, külön adóztatása várható.
- A légszennyezés és a tengerek, folyóvizek és óceánok tisztítatlan szennyvízzel történő elárasztása a fejlődő világba kiszervezett termelés eredménye (is). A 2019-es mérések alapján a világ legszennyezettebb

városai jellemzően afrikaiak és ázsiaiak, növekvő metropoliszokkal (Újdelhi, Karachi, Peking, Luanda, Kairó). Érdekes, hogy egyes gazdag országok sem fordítanak erre kellő figyelmet, a lista első ötödében vannak Szaúd-Arábia nagyvárosai, Kuwait City, Katar, de Los Angeles sem dicsekedhet. Az első európai, eltekintve Oroszországtól, és az önállósodott köztársaságoktól, az 55. helyezett Szkopje.

- A fejlődő világ termelésének környezetbarát technológiára történő átalakítása gigászi feladat, saját erőforrásaiból rendszer szinten nem teljesíthető. A globális ellátási láncban meglévő versenyelőnyük bizonyosan átalakul és gyengül majd. Az egyik legnagyobb globális politikai kihívás a klímaváltozás szempontjából, hogy a fejlett világ milyen mértékben és eszközökkel segítse a fejlődők szerkezetváltását, miközben a világpiacon vállalataik egymás vetélytársai? Sőt egyes esetekben nagy tőkeerővel rendelkező szakmai befektetők egyszersmind.

A kínálat átalakulása és bizonyos fokú drágulása csak elszigetelt hiányjelenségekhez vezethetnek – egyelőre. Azt azonban már a vállalatvezetések is régóta értik, hogy tevékenységük fenntarthatósága a közönség szemében fokozottan környezetbarát magatartást jelent. És a közönség már nemcsak a fogyasztókat, hanem egyre inkább a finanszírozókat is jelenti. A pénznek már van szaga.

KERESLETOLDALI KÉRDÉSEK

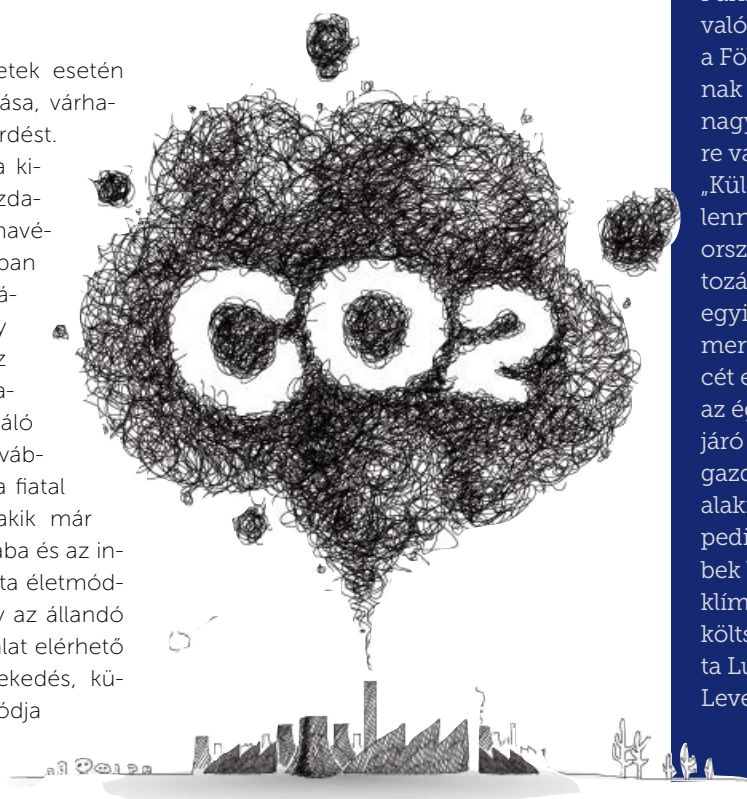
A keresletkorlátos gazdasági keretek esetén természetesen a kereslet átalakulása, várható visszaesése jelenti a legfőbb kérdést. Éppen ezen a ponton ütközhet a kibocsátásnövekedésen alapuló gazdaságpolitikai az egyre erősödő klímavédelmi tudatossággal. A fejlett világban a kibocsátás 55-70%-át a háztartások fogyasztása adja. Ennek egy része igazolhatóan „felesleges”. Az egyre tudatosabb fogyasztói magatartás gátat szab, különösen stagnáló népesség esetén, a kibocsátás további növelésének. Ráadásul éppen a fiatal generációk tűnnek tudatosnak, akik már szinte beleszülettek az informatikába és az informatikai alkalmazások biztosította életmódba. Ami viszont a tulajdonlás vagy az állandó birtoklás helyett az osztott használat elérhető lehetőségét biztosíthatja. A közlekedés, különösen a gépkocsihasználat módja például határozottan ebbe az irányba mozdult. Visszaszo-

rolóban van a műanyag csomagolóeszközök használata. És ez csak a kezdet.

Közben a közösségi fogyasztás átalakítása is követelmény. Mert példát mutat. Fenntarthatatlan például egyes európai országokban a közösségi közlekedés, elsősorban az autóbuszok avultsága. Akkor mi kérhető számon az autósoktól? Persze ezeket a problémákat az idő szorításában párhuzamosan és nem egymást követően kell kezelni.

A madridi, majd ezt követően a 2020-ban esedékes glasgow-i konferencián eldőlhet a politika megfelelő alkalmazkodásának kérdése. A hangzatos szövegek helyett mellett a cselekvés ideje és mérete lesz a minőség mércéje. A GDP közkedvelt növelése és kommunikálása helyett a politikai elit megbarátkozhatna végre azzal, hogy a víz- és levegőminőség jól mérhető paramétereiben versenyezzen egymással. A fiatalok a megalapozottnak tűnő zöld gondolatokat kedvelik, számukra közömbös a vegyipar kibocsátásának alakulása. A már hivatkozott Stiglitz professzor aktuális cikkében a GDP háttérbe szorítását, a jövedelemegyenlőtlenség és a környezetváltozás mutatóinak előtérbe helyezését javasolja. Bölcs gondolat. A voluntarista szemlélet a szocializmusban sem vált be. Ideje levonnunk a tanulságokat. Még akkor is, ha ez a befektetési környezet radikális átalakulásával jár.

Kelemen Gábor

ROSSZ OSZTÁLYZATOT KAPOTT HAZÁNK

Jelentősen romlott Magyarország helyezése a legfrissebb Éghajlatváltozási Teljesítési Mutatóban (CCPI 2020), amelyet december 9-én hoztak nyilvánosságra Madridban, az ENSZ 25. klímacsúcán. A CCPI szerint világszerte vannak javuló tendenciák az országok teljesítményeiben, de számos, éghajlatvédelemben elméletileg élenjáró ország gyengén teljesít, Magyarország pedig a tavalyi 42. helyről a 47. helyre csúszott vissza. Hiába a társadalom mind hangosabb kiállása, a fejlődő energiahatékonysági és a tárolási technológiák, az elektromos közlekedés terén elért haladás, a Párizsi Egyezménynek való megfeleléshez és a Föld ökoszisztémájának túléléséhez sokkal nagyobb erőfeszítésekre van szükség.

„Különösen fontos lenne, hogy Magyarország az éghajlatváltozás elleni küzdelem egyik éllovasa legyen, mert a Kárpát-medencét elsők között sújtják az éghajlatváltozással járó káros hatások, a gazdaság klímabarátta alakításának költségei pedig messze kisebbek lennének, mint a klímakatasztrófa miatti költségek” – mondta Lukács András, a Levegő Munkacsoport elnöke.

DR. VARGA JUDIT: új cégtörvény készül, a cégnyilvántartás is korszerűbb lesz

Magyarország jogi versenyképességének további erősítésére törekszik az Igazságügyi Minisztérium (IM) – mondta dr. Varga Judit igazságügyi miniszter a Munkaadók és Gyáriparosok Országos Szövetsége (MGYOSZ) december 12-i csúcstalálkozóján. A rendezvény házigazdája Dr. Futó Péter elnök volt. A csúcstalálkozó kezdetén a közelmúltban elhunyt Dr. Vadász Péter társelnokról emlékeztek meg a jelenlevők, egyperces néma felállással.

A miniszter előadásában kiemelte, hogy a szaktárca az elmúlt időszakban számos olyan intézkedést vezetett be, amely a versenyképesség növelését szolgálta. Példaként említette többek között azt, hogy az állam a jövőben ingyenes céginformációs szolgáltatással segíti majd a vállalkozások működését.

A cégnyilvántartás fejlesztésére folyamatos figyelmet fordítanak, tekintettel annak fontosságára. Emellett új cégtörvény megalkotásán dolgoznak, amelynek központi vezérgondolata, hogy az államnak a cégek alapításába és belső működésébe csak a legszükségesebb mértékig kell beleszólnia, azonban a jelenleginél hatékonyabban kell fellépnie a jogszabályellenesen működőkkel szemben. Továbbá olyan általános ügyintézési

portált hoznak létre, amelyen keresztül cégügyeket lehet intézni.

Varga Judit elmondta, a cégbírósi munka területén biztosítani kívánják, hogy a speciális tudást igénylő cégformák ügyeit egy kijelölt cégbíró intézze. A másik fontos változás azt célozza, hogy a cégbíróságnak az üzleti forgalom biztonsága fenntartásában játszott garanciális szerepe ne aprózódjon el a bejegyzési ügyek dömpingjében, hanem valós szerepét betöltve érdemi törvényességi felügyeleti kontrollt gyakoroljon. Ez úgy érhető el, ha a sematizálható ügyek intézésének munkaterhét a cégbíróságon belül a humánerőforrásról az informatikai rendszerre terhelik – fűzte hozzá.

A cégalapítás mellett kiemelt figyelmet kell

Dr. Varga Judit,
igazságügyi miniszter

A miniszter előadásában kiemelte, hogy a szaktárca az elmúlt időszakban számos olyan intézkedést vezetett be, amely a versenyképesség növelését szolgálta. Példaként említette, hogy az állam a jövőben ingyenes céginformációs szolgáltatással segíti majd a vállalkozások működését.

fordítani a működő vállalkozások piacról történő kivételére is. A jelenleg hatályos, a csőd-eljárás és felszámolási eljárásról szóló törvény a miniszter szerint több szempontból is megérett az újratervezésre.

Beszélt arról is, hogy nemrég kihirdették a szerkezet-átalakítási eljárásokra vonatkozó 2019. évi európai parlamenti és tanácsi irányelvet, amelynek átültetése a magyar jogba 2020 végén várható. Az irányelv lehetővé teszi a vállalkozásoknak, hogy a pénzügyi nehézségeiknek már a korai fázisában kezdeményezhessenek olyan bírósági eljárást, amelynek során a hitelezőkkel megállapodhatnak a tartozások visszafizetési feltételeinek az átdolgozásáról.

A cégeljárás reformok azért is időszerűek, mert az idén nyáron hirdették ki azt az európai uniós irányelvet, amely a digitális eszközök és folyamatok társasági jog terén történő használatát kívánja ösztönözni – mutatott rá a miniszter. Ez alapján 2021 nyaratól lehetővé kell tenni, hogy a cégalapításhoz szükséges minden lépés a digitális térben, elektronikusan valósulhasson meg anélkül, hogy az alapítóknak személyesen meg kellene jelenniük az eljáró jogi képviselő előtt.

Egy másik fontos irányelv-átültetési feladat az Európai Parlament által elfogadott és kihirdetés előtt álló társasági jogi mobilitási irányelvvel lesz kapcsolatos, amely határokon átnyúló átalakítások, egyesülések és szétválások tekintetében módosítja a társasági jogi irányelvet – jegyezte meg *Varga Judit*.

Kiemelte, hogy Magyarország a digitalizációs fejlődés nyertese szeretne lenni, ehhez kapcsolódóan az IM mielőbb ki kívánja dolgozni a digitális aláírásra, valamint az online térben történő ügyletkötésre vonatkozó új, korszerű szabályozást.

Előadásában kitért arra is, hogy Magyarország aktívan támogatta az Európai Bizottság élére Ursula von der Leyen kinevezését, aki nyitott Közép-Európa irányába is. Az EU új bizottsági struktúrája jól tükrözi a regionális ambíciókat, és arra is enged következtetni, hogy a bizottság elnöke nyitott arra, hogy megértse és elfogadja a régió sajátosságait.

Az uniós gazdasági terveket taglalva elmondta, hogy a kialakítandó, Európa iparáról szóló hosszú távú stratégia részét képezi majd az olyan kihívásokkal való szembenézés, mint a digitalizáció, amely az erős európai ipar kulcsa is egyben. Az új bizottságban két alelnök lesz e terület felelőse: a digitális korra felkészült Európáért felelős Margrethe Vestager mellett az emberközpontú gazdaságért felelős Valdis Dombrovskis.

Szintén ők koordinálják a kis- és középvállalkozások (kkv) stratégiájával kapcsolatos munkát, amely többek között a kkv-k könnyebb finanszírozáshoz jutására is kiterjed. Az új kezdeményezések között van egy dedikált kkv alap létrehozása, amely a kkv-k első nyilvános szabályozott piaci – azaz tőzsdei – bevezetését hivatott elősegíteni. A kkv szektor támogatása magyar részről kiemelt kérdés – hangsúlyozta a miniszter – tudósít az MTI.

Az MGYOSZ-csúcstalálkozó képekben

Dr. Futó Péter, az MGYOSZ elnöke

Dr. Varga Judit, igazságügyi miniszter

Wimmer István főtítkárs az angol választásokról kérdezett

Dr. Rolek Ferenc az európai és magyar bérügyekről érdeklődött

Dr. Böröcz Lajos az európai „zöld” közbeszerzések visszasságait idézte

Lakatos Péter felvetette, gazdag periféria, vagy szegény centrum legyünk az EU-ban

Előtérben: Dr. Orosz Csaba

Vértés András és Terták Elemér

Dr. Futó Péter, Wimmer István és Varga Judit

Az MGYOSZ-csúcstalálkozó helyszíne: a Gundel Étterem

EURÓPAI ZÖLD MEGÁLLAPODÁS: ütemterv a fenntartható, versenyképes gazdaságért

Az Európai Bizottság bemutatta az európai zöld megállapodást, amely nem más, mint egy ütemterv, amely mentén az Unió gazdasága fenntarthatóvá tehető. Oly módon, hogy az éghajlati és környezeti kihívásokból a szakpolitikai területek mindegyikén lehetőségeket kovácsolunk, az átmenetet pedig mindenki számára méltányossá tesszük.

Az európai zöld megállapodás meghatároz egy ütemtervet, amelynek intézkedései a tiszta, körforgásos gazdaságra való átállás révén ösztönzik az erőforrások hatékony felhasználását, megállítják az éghajlatváltozást, visszafordítják a biológiai sokféleség csökkenését és mérsékelik a környezetszennyezést.

A stratégia felvázolja a szükséges beruházásokat és a rendelkezésre álló finanszírozási eszközöket, egyúttal kifejti, hogyan lehet biztosítani azt, hogy az átmenet méltányos és inkluzív legyen.

MINDEN ÁGAZATBAN

Az európai zöld megállapodás a gazdaság összes ágazatát lefedi, de mindenekelőtt a közlekedést, az energiaágazatot, a mezőgazdaságot, az építőipart, az iparágak közül pedig az acélgyártást, a cementgyártást, az infokommunikációs technológiákat, a textilgyártást és a vegyipart.

Politikai célként fogalmazódott meg, hogy 2050-re a világ első klíma semleges kontinensévé kívánják tenni Európát. Annak érdekében, hogy ez a cél jogszabályi formában

Andrej Babis cseh miniszterelnök garanciát szeretne az EU-tól, hogy senki sem fogja akadályozni a tervezett új atomreaktorok megépítésében. A cseh kormányfő abszurdnak minősítette Ausztria elutasító álláspontját a Csehországban tervezett atomenergetikai fejlesztésekkel szemben.

AZ ÚJ NÖVEKEDÉSI STRATÉGIA

„Az európai zöld megállapodás az új növekedési stratégiánk. Olyan növekedésre törekszünk, amely többet ad, mint amennyit elvesz. Az új stratégia kijelöli az utat, hogy miként alakítsuk át életmódunkat, munkamódszereinket, termelésünket és fogyasztásunkat úgy, hogy egészségesebb életet élhessünk és innovatívabbá tegyünk vállalkozásainkat. Az átállás folyamatába mindannyian bekapcsolódhatunk és a kínáló új lehetőségek nyerteseivé válhatunk. Azáltal, hogy elsőként és gyorsan cselekszünk, segítséget nyújtunk a gazdaságunknak ahhoz, hogy globális vezető szerepet tölthessen be... Azaz, hogy megmutatjuk a világ többi részének, hogyan lehetünk egyszerre fenntarthatók és versenyképesek, más országokat is meggyőzhetünk arról, hogy csatlakozzanak hozzánk ezen az úton.”
– mondta **Ursula von der Leyen** elnök.

is megjelenjen, 100 napon belül lesz egy előterjesztés, mely az első európai „éghajlat-politikai jogszabályt” fogalmazza meg. Az éghajlat-politikai és környezetvédelmi céljaink elérése érdekében a Bizottság előterjeszt egy 2030-ig szóló biodiverzitási stratégiát, egy új iparpolitikai stratégiát, egy cselekvési tervet a körforgásos gazdaság területén, egy, a fenntartható élelmézést célzó, a termelőtől a fogyasztóig minden szakaszt lefedő stratégiát, valamint olyan javaslatokat, amelyek a szennyezésmentes Európa megteremtését hivatottak szolgálni. Haladéktalanul megkezdődik a 2030-ra kitűzött európai kibocsátási célok szigorítására irányuló munka, és egy reális ütemterv kidolgozása a 2050-re meghatározott célunk eléréséhez.

Az EU európai zöld megállapodása céljának teljesítése *jelentős beruházásokat* igényel. A 2030-ra kitűzött jelenlegi éghajlat- és energiapolitikai célok megvalósításához hozzávetőleg évi 260 milliárd euró többletberuházásra lesz szükség, ami a 2018. évi GDP mintegy 1,5%-ának felel meg. Ilyen nagyságrendű beruházáshoz az állami és a magánszektor mozgósítására egyaránt szükség lesz. A beruházási igények kielégítésének támogatása érdekében a Bizottság 2020 elején előterjeszti a Fenntartható Európa beruházási tervet. Az Unió hosszú távú költségvetésének legalább 25%-át az éghajlat-politikára kell fordítani, Európa klímabankjaként pedig az Európai Beruházási Bank is további támogatást fog nyújtani. A Bizottság 2020-ban előterjeszt egy zöld finanszírozási stratégiát azzal a céllal, hogy ösztönözze a magánszektor szerepvállalását a zöld gazdaságra való áttérés finanszírozásában.

Az Európai Bizottság hangsúlyozza, hogy az éghajlatváltozással és a környezetkárosodással szembeni küzdelem közös törekvés, de az egyes régiók és tagállamok eltérő helyzetekből indulnak. A *méltányos átállási mechanizmus* azokat a régiókat fogja támogatni, amelyek nagymértékben függnek a fokozottan szén-dioxid-intenzív iparágaktól. A mechanizmus az átmenetnek leginkább kiszolgáltatott polgároknak nyújt támogatást, hozzáférést biztosítva számukra átképzési programokhoz és az új gazdasági ágazatokban létrejövő munkalehetőségekhez.

ÉGHAJLATI PAKTUM INDUL

2020 márciusában a Bizottság elindít egy „éghajlati paktumot”, amellyel lehetőséget biztosít a *polgároknak, hogy hallathassák hang-*

jukat és szerepet vállaljanak az új fellépések megtervezése, az információk megosztása, az alulról szerveződő tevékenységek elindítása és a mások által követhető megoldások bemutatása terén.

Az éghajlatváltozás és a környezetkárosodás globális kihívást jelent és *globális választ* igényel. Az Unió változatlanul kiáll majd a környezetvédelem terén megfogalmazott céljai és standardjai mellett a biológiai sokféleséggel és az éghajlattal foglalkozó ENSZ-fórumokon, és megerősíti zöld diplomáciáját. A G7-eket, a G20-akat, a nemzetközi egyezményeket és a kétoldalú kapcsolatokat egyaránt igénybe kívánják venni ahhoz, hogy másokat is rávegyenek erőfeszítéseik fokozására. Az Unió emellett a kereskedelempolitikát is a fenntarthatóság biztosításának szolgálatába állítja, és partnerségeket épít ki balkáni és afrikai szomszédaival, hogy segítse őket saját átmeneteikben.

Következő lépésként a Bizottság felkéri az Európai Parlamentet és az Európai Tanácsot, hogy támogassák a Bizottságnak a jövő európai gazdaságára és környezetére vonatkozó törekvéseit, és segítsék azok megvalósítását. A későbbiekben a Bizottság elő fogja terjeszteni az európai zöld megállapodás ütemtervében jelzett intézkedéseket.

EGZISZTENCIÁLIS FENYEGETÉS

Mint sok felmérés, kutatás jelezte, az éghajlatváltozás és a környezetkárosodás egzisztenciális fenyegetést jelent Európa és a világ számára. E kihívás leküzdése érdekében Európának új növekedési stratégiára van szüksége, amely az Uniót modern, erőforrás-hatékony és versenyképes gazdasággá alakítja át, amelyben 2050-re nem lesz nettó üvegházhatású gáz kibocsátás, amelyben a gazdasági növekedés független az erőforrás-felhasználástól, és amelyből egyetlen ember és egyetlen hely sem marad ki.

Az Európai Unió eddig is jelentős eredményeket ért el az üvegházhatást okozó gázok kibocsátásának csökkentése terén úgy, hogy közben fenn tudta tartani a gazdasági növekedést is. A kibocsátás 2018-ban 23%-kal volt alacsonyabb, mint 1990-ben, és ugyanebben az időszakban az Unió GDP-je 61%-kal nőtt. Azonban ennél többre van szükség. Kiterjedt tapasztalatára alapozva az Unió vezető szerepet vállal a zöld és inkluzív gazdaság megteremtésében.

A zöld megállapodásról szóló közlemény kijelöli a következő hónapokban és években teendő intézkedéseket. A Bizottság jövőbeli

VÉSZHELYZETBEN VAGYUNK

„Éghajlati és környezeti vészhelyzetben vagyunk. Az európai zöld megállapodás lehetőséget kínál arra, hogy gazdasági modellünk átalakítása révén javítsuk polgáraink egészségét és jólétét. Tervünk meghatározza, hogyan csökkentjük a kibocsátásokat, miként állítsuk helyre természeti környezetünk egészségét, hogyan védjük meg a vadon élő állatainkat és növényeinket, miként teremtünk új gazdasági lehetőségeket, és miként javítsuk polgáraink életminőségét. Ebben mindannyiunknak fontos szerep jut, és minden iparág és ország részese lesz ennek az átalakulásnak” – nyilatkozta **Frans Timmermans** ügyvezető alelnök.

munkáját a polgárok cselekvést szorgalmazó elvárásai és a megkérdőjelezhetetlen tudományos adatok vezérik. Ez utóbbiakat a legátfogóbban az Éghajlatváltozási Kormányközi Testület (IPCC), a biológiai sokféleséggel és az ökoszisztéma-szolgáltatásokkal foglalkozó kormányközi tudománypolitikai platform (IPBES), a Global Resources Outlook (erőforrásokra vonatkozó globális áttekintés) és az Európai Környezetvédelmi Ügynökségnek (EEA) a környezet állapotáról és a kilátásokról szóló 2019-es jelentései tartalmazzák. Ennek megfelelően a javaslatok a tényeken fognak

alapulni, kidolgozásukat széles körű konzultáció fogja megelőzni.

Az európaiak túlnyomó többsége (95%) fontosnak tartja a környezet védelmét. Az európaiak 77%-a úgy véli, hogy a környezetvédelem hozzájárulhat a gazdaság fellendítéséhez. Az uniós polgárok környezetvédelmi kérdésekről alkotott véleményével foglalkozó Eurobarométer felmérés eredményei megerősítik, hogy a közvélemény széles körben támogatja az uniós szintű környezetvédelmi szabályozást és a környezetbarát tevékenységek uniós finanszírozását. *EB*

ORBÁN VIKTOR: megteremtettük az esélyt, hogy ne a szegényebb országok fizessék meg a klímaváltozás elleni küzdelem árát

Sikereseknek nevezte **Orbán Viktor** kormányfő a brüsszeli klímavédelmi tárgyalást, mert sikerült megteremteni az esélyt annak, hogy ne a szegényebb országok és emberek fizessék meg a küzdelem árát. „Sikert értünk el, mert megteremtettük az esélyt arra, hogy az ez után meghozandó klímavédelmi szabályok olyanok legyenek, hogy ne a szegényebb országok és ne a szegényebb emberek fizessék meg a klímaváltozás elleni küzdelem árát” – közölte a miniszterelnök az uniós csúcstalálkozót követően.

Orbán Viktor a Brüsszelben rögzített FB-üzenetben kijelentette: Magyarország klímabajnok, ugyanis azon országok közé tartozik, amelyek a leginkább csökkentették szén-dioxid-kibocsátásukat 1990 óta. „Tudjuk, hogy milyen fontos a klímaváltozás elleni küzdelem, de mi magyarok azt is tudjuk, hogy ennek ára van. Méghozzá nagy ára, mert ez egy drága dolog” – fogalmazott. A kérdés az, hogy ki fizeti a számlát, erről szólta a viták – mondta. A miniszterelnök kifejtette, sikerült elérni, hogy az új

szabályok olyanok legyenek, amelyek nem vesznek el pénzt a felzárkózást célul kitűző országoktól. Olyan szabályok meghozatalára van lehetőség, amely bátorítja a nukleáris energia felhasználását. Továbbá esély van olyan szabályok megalkotására is, hogy a klímavédelem ne eredményezze se az üzemanyag, se az élelmiszer árának növekedését – közölte a kormányfő. „Nem győztünk, de esélyt teremtettünk magunknak a későbbi győzelemre” – fogalmazott **Orbán Viktor**.

AZ EB INTÉZKEDÉSEKET JAVASOL a WTO vitarendezési rendszerének megbénulása miatt

Az Európai Bizottság intézkedéseket javasol arra, hogy az unió a Kereskedelmi Világszervezet (WTO) többoldalú vitarendezési rendszerének megbénulása ellenére is megvédhesse kereskedelmi érdekeit. Egyben létrehozta a kereskedelmi jogérvényesítési főtisztviselő posztját – közölte a bizottság.

Az előterjesztett javaslatot az Európai Parlament és az Európai Tanácsban résztvevő uniós tagállamok rendes jogalkotási eljárás keretében fogják jóváhagyni. Az új főtisztviselőt 2020 elején nevezik ki. A közlemény szerint a javaslat válasz arra, hogy az Egyesült Államok vétója miatt működésképtelenné vált a Kereskedelmi Világszervezet (WTO) egyik legfontosabb szerve, a WTO fellebbezési testülete.

A nemzetközi kereskedelmi szabályok betartásáról szóló uniós rendelet előírja, hogy minden a WTO-ban történő vitarendezési eljárást be kell fejezni, beleértve a fellebbezési fázist is, mielőtt az unió kereskedelmi ellenintézkedéseket hozna. A javaslat ezzel szemben lehetővé tenné az EU-nak, hogy akkor is határozzon ilyen intézkedésekről, ha a WTO nem hoz végleges döntést a fellebbviteli szinten.

„Európa globális szerepének erősítéséhez az is hozzátartozik, hogy az EU hatékony vezető szerepet töltsön be a globális kereskedelemben, és megfelelő hatáskörrel rendelkezzen a nemzetközi kereskedelmi szabályok tiszteletben tartásának biztosításához. Ezért megbízatásom kezdetén gyors intézkedésekkel szeretném megerősíteni kereskedelmi eszköztárunkat” – idézi a közlemény a bizottság elnökét Ursula von der Leyent.

Mivel sok európai munkahely forog kockán, az EU-nak megfelelő eszközökkel kell rendelkeznie annak biztosításához, hogy partnereink tiszteletben tartsák kötelezettségvállalásaikat – összegezte az elnök a javaslat lényegét.

Phil Hogan, kereskedelemért felelős biztos

Fotó: Arno Mikkor

AMERIKAI BLOKKOLÁS

Az Egyesült Államok 2017 óta blokkolja a fellebbviteli bírák kinevezését a Világkereskedelmi Szervezet fellebbezési vitarendezési testületébe. A testület az utóbbi időben már csak három taggal működött, de december 11-én két tag megbízatása lejárt, így a testület működésképtelen.

Phil Hogan kereskedelemért felelős biztos szerint mindez azért fontos, mert Európa nem engedheti meg magának, hogy védtelen maradjon, ha a WTO-n belül nincs lehetőség egy mindenki számára kielégítő kompromisszum elérésére. „A fellebbezési testület elvesztésével egy érvényesíthető vitarendezési rendszertől estünk el, amely függetlenségével biztosította a WTO szabályainak pártatlan alkalmazását – tette hozzá. „Miközben a WTO reformjára és egy jól működő WTO-rendszer újbóli létrehozására törekszünk, nem engedhetjük meg magunknak, hogy védtelenek legyünk, ha nincs lehetőség arra, hogy a WTO-n belül kielégítő megoldást találjunk” – fogalmazott a biztos.

MTI

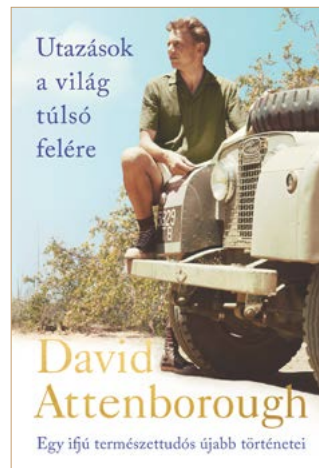
Utazások a világ túlsó felére

II. Erzsébet királynő Chatham House-díjjal tüntette ki David Attenborough-t a BBC televízióban futó Blue Planet II. (A kék bolygó II.) című sorozatért, amelyvel az óceánokban lévő műanyag szemét globális veszélyeire hívja fel a figyelmet. Ez a könyve fényes bizonyíték arra, hogy az igazán jó természet- és útleírás a hiper-szuper multimédia korában is versenyképes marad.

A királynő személyesen adta át az elismerést, ami különleges nagyrabecsülés jele, mivel II. Erzsébet az elmúlt időszakban jelentősen csökkentette nyilvános megjelenéseinek számát. Az évente átadott Chatham House-díj olyan személyeket vagy szervezeteket jutalmaz, akik, vagy amelyek jelentősen hozzájárultak a nemzetközi kapcsolatok fejlődéséhez – olvasható egy sajtóhírben. (A Chatham House a brit Királyi Külügyi Intézet népszerű elnevezése.)

A világhírű, idén 93 éves brit természettudós az élő természetet bemutató modern ismeretterjesztés legnagyobb alakja. Szakmai munkásságáért kapott magas kitüntéseit szinte végeláthatatlanul sorolja a Wikipedia, beleértve a lovagi címét és a különféle akadémiai tagságokat. Különleges azzal is, hogy előadásmódjából, egész magatartásából sugárzik a természet szeretete és tisztelete, s a megragadó közvetlenség. Számtalanszor láthattuk: képes hosszan hason csúszni, óvatosan lopakodni bármilyen terepen vagy épp nyaktörő mutatványokkal magasba mászni, hogy a természetes környezetükben mutathassa be a 'riportalanait', és ugyanolyan laza természetességgel kalauzol múzeumi gyűjteményekben, hogy onnan gyarapítsa a tudásunkat. Ezek a jellemzők e könyvében is megjelennek.

E kötete fényes bizonyítéka annak, hogy az igazán jó természet- és útleírás a hiper-szuper multimédia korában is versenyképes, mert lenyűgöző élményt adhat. Így ír róla a nagy hírű könyvportál, a Goodreads: „Az Attenborough-ra jellemző bájjal, humorral és kedvességgel szóló kötet egy utánozhatatlan kaland népek, helyek és a vadvilág legvadabbjai között. Madagaszkártól és Új-Guineától a csendes-óceáni szigetekig és Ausztrália északi területéig, ő és

David Attenborough:

UTAZÁSOK A VILÁG TÚLSÓ FELÉRE

Egy ifjú természettudós újabb történetei

Park Könyvkiadó, 2019

az operátőre nem csak a vadvilágot igyekeztek megörökíteni, hanem e régiók számos bennszülött népének életmódját.”

Idézet a Park Könyvkiadó fülszövegéből: „Az 1950-es években készült Állatkerti gyűjtőutak c. dokumentumfilm-sorozat sikerét követően (ebből született Attenborough előző könyve, az Egy ifjú természettudós történetei – Állatkerti gyűjtőutak [Park könyvkiadó, 2019.] – OP) a fiatal David Attenborough újabb utakra indul a világ túlsó felére. A képekkel és térképekkel bőségesen illusztrált kötet kivételes utazásra invitál, amelynek során megismerhetjük többek között Pentecost szigetének toronyugróit és az ősi tongai királyi kavaceremóniát. A páratlan kultúrák mellett bemutatkoznak a Föld legkülönlegesebb környezetében élő állatok is, mint a paradicsommadarak, a kaméleonok, az indrik és a szifakák. A kötet a szellemes, könnyed és áradóan mesélő stílusával méltán varázsolja el olvasóját.”

ÍZELÍTŐ A TARTALOMJEGYZÉKBŐL:

- Első könyv: Gyűjtőút a paradicsomban – benne, egyebek közt: Ø A baltakészítők nyomában Ø Pigmeeusok és táncoló madarak földjén Ø Rakománykultusz Ø Fidzsi határvidékén Ø A Tongai Királyság
- Második könyv: Gyűjtőút Madagaszkáron – egyebek közt: Ø A lomtársziget Ø Flamingók, tanrekek és törpemakik Ø A holtak szelleme Ø A kutyafejű ember
- Harmadik könyv: Gyűjtőút a Baktérítő alatt – egyebek közt: Ø Ludak és varánuszok Ø Barlangrajzok és bivalyok Ø A mennydörgő kígyó Ø Borrooloola remetéi.

Dr. Osman Péter

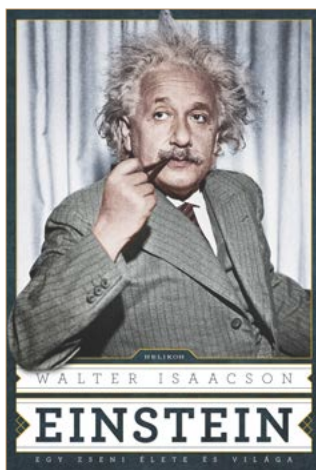
EINSTEIN – Egy zseni élete és világa

Einstein kétségkívül a világ legismertebb tudósa – minden tudományok leghíresebb szupersztárja. Egyike azon néhányaknak, akik munkája nyomán megkezdődött a teljes tudományos világkép átalakulása, és addig nem is sejtett távlatok nyíltak meg a megismerésben, s a világ megértésében. Nagyságának pikantériája, hogy mindezzel együtt megdöbbentően kicsiny azok részaránya, akik értik is, mit fedezett fel, hozott létre.

Óriási ez a könyv. Einstein hatalmas karakter, a zsenijével épp úgy, mint a gyengéivel. Isaacson a lehető legteljesebb képet adja a magánéletéről és a nagyközönség előtti szerepléséről éppen úgy, mint a munkásságáról. Úgy tud hatalmas mennyiségű adatot, információt felsorakoztatni, hogy a műve olvasmányos, mint egy kitűnő életrajzi regény. Igazi profi: a CNN vezérigazgatója és a Time magazin kiadóvezetője volt. Lenyűgözően kerek élet- és tudománytörténetet tár elénk, a közléseit, az idézeteit pedig rendkívül részletes jegyzetanyaggal is alátámasztja.

Egy nehézséggel nem birkózhatott meg teljesen, amint senki más sem: a modern tudománytól bennünket a közös nyelv választ el. A vonatkozó magyarázatok, fejtegetések veleje többnyire nem fordítható le köznapi szavaink nyelvére, ezért gyakran inkább csak azt értjük meg a szövegből, hogy itt felettébb izgalmas természeti törvényekről, összefüggésekről van szó, valamint ezekre vonatkozó gondolat kísérletekről, vitákról, amelyeket azonban csak a matematika nyelvén lehet a lényegüket megragadó módon leírni.

Einstein kivételes tehetsége: „Ha ránézett egy bonyolult matematikai egyenletre, ami mások számára pusztán absztrakció volt, ő azonnal látta a mögöttes fizikai valóságot.” (Idézetek a könyvből.) Ehhez jött a zseni magabiztos bátorsága (amit az választ el a botorétól, hogy az ő igaza rendre bebizonyosodik): „Einstein az az intuíciója vezérelte, hogy a természetnek jellemzője a matematikai egyszerűség, bár ezt a fogalmat soha nem definiálta rendesen, mindig csak annyit mondott, hogy ha megjelenik

Walter Isaacson:

EINSTEIN
Egy zseni élete és világa

Helikon Kiadó, 2019

előtte, akkor ő biztosan felismeri. Amikor sikerült egy-egy elegáns képletben összefoglalni az eredményeket, lelkendezve mondta: »Ez annyira egyszerű! Isten biztosan nem hagy ki egy ilyen ziccert!«

Merész kijelentései kutatási munkamódszeréről: „Amikor egy új elméletet vizsgálok, mindig felteszem magamban a kérdést: ha én lennék Isten, vajon így alkottam volna meg a világot?” És „Minél mélyebbre hatolunk a tudományba, és minél átfogóbbak az elméleteink – jelentette ki élete utolsó éveiben –, annál kevésbé van szükségünk empirikus tudásra ezen elméletek meghatározásához.” Nem tette hozzá – s az olvasottak alapján ebben nem a szerénység akadályozta –, hogy ehhez mindössze Einstein-osztályú lángelme szükségeltetik.

Megvívta tudományos küzdelmeit: „Minél sikeresebb lesz a kvantumelmélet, számomra az egész annál nagyobb hülyeségnek tűnik.” És „Egy alkalommal, amikor Einstein már ki tudja, hányadszor emlegette fel azt a sokat idézett mondását, miszerint Isten nem kockázik, Bohr így válaszolt: »Jaj, Einstein! Ne akard megmondani Istennek, hogy mit tehet!«

A 20. századi tudomány létrejöttében minden bizonnyal különleges katalizátor szerepe is volt. Az, hogy messze és sikeresen túllépett a tudomány biztosnak vélt határain, s hogy ezzel tudósként a kora nagy nyilvánosságban zajosan ünnepelt szupersztárja lett, hatalmas ösztönzőként hathatott pályatársai körében, hasonló áttörések elérésére. Mai eszközeink, technológiáink túlnyomó részének létrejötte innen eredeztethető.

Dr. Osman Péter